

Izglītības attīstības centrs
British Council Latvia

Projekts

**“Medijpratības aktivitātes pedagogiem –
atbildība, sadarbība, solidaritāte”**

Ieskats programmas pilotēšanas pieredzē

2022

Par projektu un šo publikāciju

No 2022.gada jūnija līdz oktobrim Izglītības attīstības centrs (IAC) īstenoja projektu “Medijpratības aktivitātes pedagogiem – atbildība, sadarbība, solidaritāte”. Projekta mērķis ir sniegt metodisku atbalstu pedagogiem, kas strādā latviešu un mazākumtautību izglītības programmās, skolēnu medijpratības iemaņu palielināšanā. Projekts īstenots sadarbībā ar Britu padomes pārstāvniecību Latvijā programmas “*The Baltic Independent media*” ietvaros.

Projektā piedalījās pedagogi un skolēni no Alūksnes Valsts ģimnāzijas, Babītes vidusskolas, Ilūkstes Raiņa vidusskolas, Olaines 2.vidusskolas, Rīgas Anniņmuižas vidusskolas, Rīgas Purvciema vidusskolas, Špoģu vidusskolas un Tukuma 2.vidusskolas.

Jūnijā un augustā mācību semināros pedagogi tikās ar medijpratības ekspertiem, kā arī apguva metodiku medijpratības jautājumu integrēšanai skolu izglītības programmās. Septembrī un oktobrī projekta dalīb skolās notika programmas pilotēšanas nodarbības, kuru noslēgumā skolēni veidoja žurnālistikas darbus interviju un ziņu rakstu formātā. Programmas pilotēšanā kopumā piedalījās 630 skolēni un 24 pedagogi no astoņām izglītības iestādēm. No pilotēšanā iesaistītajiem skolēniem 63% mācās vidusskolas posmā, 25% 9.klasē un 12% 5.-8.klasē. Medijpratības nodarbības tika integrētas latviešu valodas, angļu valodas, sociālo zinātņu, vēstures, ģeogrāfijas, uzņēmējdarbības kursa un klases audzinātāju stundās.

Programmas apguves semināros pedagogi analizēja jauniešu mediju patēriņa iezīmes un diskutēja par medijpratības kā caurviju prasmes integrēšanas iespējām mācību saturā. Tika aktualizēta informācijas kritiskas analīzes nozīme sabiedrībā aktuālu notikumu izpratnei. Dalībnieki guva praktiskas ierosmes, kā mācīt jauniešiem atpazīt medijos manipulatīvus paņēmienus. Būtisks medijpratības aspekts ir prasme atbildīgi veidot mediju saturu. Tāpēc semināru nodarbībās tika apgūta metodika ziņu rakstu un interviju veidošanai, tika analizēti labas ziņas kritēriji, ziņu raksta uzbūve, interviju veidi, jautājumu veidi intervijās, interviju saturiskā un tehniskā nodrošināšana, interviju sagatavošana publiskošanai un citi jautājumi. Pēc semināriem pedagogi savās skolās vadīja teorētiskas un praktiskas nodarbības par dažādiem medijpratības jautājumiem, īpaši akcentējot atbildīgu un kvalitatīvu mediju satura veidošanu. Nodarbībās apgūtās zināšanas un prasmes skolēni pielietoja praktiski, veidojot ziņu rakstus un intervijas.

Paldies visiem projektā iesaistītajiem pedagogiem par atbildīgo un ieinteresēto līdzdalību!

Šajā publikācijā lasiet kopsavilkumu par programmas pilotēšanas pieredzi skolās, pilotēšanā iesaistīto pedagogu atziņas, kā arī fragmentus no skolēnu sagatavotajiem ziņu rakstiem un intervijām.

Kopsavilkums par programmas pilotēšanu

- Medijpratības programmas pilotēšanas nodarbības skolās tika integrētas dažādos mācību priekšmetos, visvairāk sociālās un pilsoniskās jomas, kā arī valodu jomas mācību saturā. Dažās skolās programmas metodika izmantota jaunā kursa “Projekta darbs” īstenošanā. Pedagogi novērtē, ka intervija kā mācību metode īpaši veiksmīgi izmantojama vidusskolas sociālo zinātņu kursā tēmā par identitāti. Intervējot personības, skolēni fokusējās uz intervējamo vērtībām, dzīves uztveri un uzskatiem par būtiskiem jautājumiem. Tas palīdz izprast dažādību sabiedrībā.
- Vairumu ziņu rakstu un interviju skolēni sagatavojuši teksta formātā, dažos gadījumos izmantots video formāts. Daži skolēni papildinājuši savus darbus ar fotogrāfijām no aprakstīto pasākumu norises vietām, vai ar intervēto personu fotoattēliem.
- Skolēni atbildīgi ievērojuši tādas žurnālista darbā nozīmīgus aspektus kā personas datu aizsardzība, autortiesību ievērošana, avotu norādes, atbilstība žurnālistikas ētikas kodeksiem.
- Ziņu rakstu tematikā dominē skolas dzīves norises un īpašu notikumu, pasākumu apraksti. Interviju tematikā skarti tādi jautājumi kā dzīves mērķi un atbildība, sadarbība un solidaritāte kopienā, novada patriotisms, dzīve pilsētā un laukos, izvēles un vērtības, esošo un bijušo skolēnu viedokļi par norisēm skolā, viedokļi par izglītības pieredzēm dažādās valstīs, stāsti par hobijiem, par zinātnes, mākslas un filozofijas attiecībām un citām tēmām.
- Rakstu autori centušies ievērot kvalitatīvu ziņu rakstu veidošanas nosacījumus – apgrieztās piramīdas principu, 5K struktūru, korekti citēti notikumu dalībnieki, galvenā informācija prasmīgi izcelta, pievienoti notikumus raksturojoši citāti.
- Intervijās skaidri saskatāma pēctecīga iekšējā kompozīcija. Skolēni uzdevuši daudzveidīgus un interesantus jautājumus, kuri pārliecina par iepriekš izpildītu “mājas darbu” – intervējamās personības darbības jomas, daiļrades u.c. aspektu izpēti. Noskaņas radīšanai interviju tekstos prasmīgi iesaistītas atsauces uz vidi un atmosfēru intervijas norises ietā, kā arī norādes uz intervējamās personības emociju izpausmēm.
- Izvērtējumos pedagogi atzīst, ka medijpratības nodarbību integrēšana bijis laikietilpīgs process. Dažkārt metodiskos materiālus nācies adaptēt skolēnu vecumposma vajadzībām. Tomēr pedagoģiskie ieguvumi ir pārliecinoši, gan zināšanu un prasmju, gan attieksmju un vērtību aspektos. Plašāk ar pedagogu atziņām iespējams iepazīties šī materiāla turpinājumā.

Pilotēšanā iesaistīto pedagogu atziņas

- *Mediju satura veidošana prasa pacietību, rūpīgu sagatavošanos, lasīšanu un pārlasīšanu, labošanu un uzlabošanu - tas skolēniem izrādījās daudz grūtāk nekā analizēt citu cilvēku veidoto mediju saturu. Šī pieredze ir mainījusi skolēnu skatījumu par žurnālista darbu un misiju.*
- *Veidojot ziņu rakstus, skolēniem pārsteigums bija otrādaļs jeb apgrieztais piramīdas princips, kad būtiskākais jāuzraksta jau pirmajos teikumos. Ne vienmēr uzreiz izdevās formulēt galveno domu, nācās lūgt palīdzību citiem skolēniem darba uzlabošanā. Atbildes uz pieciem K palīdzēja labāk strukturēt domu un precīzāk skaidrot notiekošo.*
- *Skolēni intervēja vietējos uzņēmējus, iejutās skolas avīzes redaktora lomā un uzdeva jautājumus par uzņēmēja darba ikdienu un izaicinājumiem. Jaunieši mācījās komunicēt ar nepazīstamiem cilvēkiem, pašiem nācās vienoties par intervijas laiku un veidu. Ne visiem tas bija viegli, dažkārt nācās pārvarēt nedrošību un apmulsumu. Pēc intervijām skolēni atzina, ka tagad labāk izprot uzņēmēju darba ikdienu, pozitīvu pārsteigumu sagādājusi uzņēmēju ieinteresētā un atbalstošā attieksme pret jaunajiem žurnālistiem.*
- *Visvairāk darba prasīja intervijas jautājumu sagatavošana un iepazīšanās ar intervējamo personību pirms došanās intervēt. Oriģinālu un jēgpilnu jautājumu izdomāšana bija īsts izaicinājums. Tāpat izaicinājums skolēniem bija reaģēt uz negaidītiem pavērsieniem intervijas laikā, kad saruna mainīja plānoto virzienu.*
- *Novērtēju, ka semināru nodarbībās mēs iejutāmies skolēnu "kurpēs", tas ļāva uzreiz saprast, kā metodiku pielietotu savā darbā. Pēc teorijas apguves likās, ka tas ir vienkārši, nebija vis! Jāiegulda daudz darba un laika, lai beigās būtu rezultāts.*
- *Mums vēl daudz jāmacās, gan skolēniem, gan skolotājiem. Ne katrs var būt žurnālists, tāpat kā ne katrs var būt ķirurgs un kaut ko griezt.*
- *Sapratām, ka pati intervija ir tikai aisberga redzamā daļa, cik daudz laika prasa transkripcija! Mācījāmies prasmi analizēt uzrakstīto, rediģēt, bet nezaudēt ne intervētās personas domu, ne stilu, apgūvām prasmi izcelt būtisko, noformēt darbu atbilstoši prasībām.*
- *Paliekošas ir apgūtās prasmes un arī uzrakstītie raksti un intervijas. Tas viss ir vērtība, pie kuras varam atgriezties. Jau domāju par nākotni – interviju metodi var izmantot dažādos priekšmetos. Skolā var izstrādāt vienotus kritērijus interviju vērtēšanā, īpašas atbalsta atgādnas skolēniem. Nākamgad skolēni iegūtās prasmes varētu darbināt, intervējot skolotājus un gatavojoties Skolotāju dienas aktivitātēm.*

- *Mans secinājums – ir jāļauj skolēniem strādāt un kļūdīties, jāļauj pašiem labot savas kļūdas un izdarīt secinājumus nākotnei.*
- *Šī ir laba iespēja skolotāju sadarbībai un starppriekšmetu saiknes veidošanai. Sadarboties var valodas un sociālo zinātņu vai valodas un ekonomikas skolotājs. Intervija un rakstu veidošana iet roku rokā ar valodas apguvi.*
- *Atziņa, ka nevajag baidīties piedāvāt skolēniem kaut ko jaunu un, iespējams, sarežģītu. Skolēni noteikti var vairāk nekā mums šķiet. Akceptēju arī variantu, ka interviju sagatavo un veic skolēni pāros vai grupās. Apsveram ideju nākotnē izveidot skolas mājas lapā īpašu sadaļu “Skolēnu veiktas intervijas”.*
- *Raugos nākotnē – ļoti gribētos izveidot skolā žurnālistikas pulciņu vai jauno žurnālistu skolu, kā arī veidot sadarbību ar vietējiem neatkarīgajiem medijiem.*
- *Ļoti novērtēju, ka noslēguma seminārā bija iespējams uzzināt, kā ar rakstu un interviju veidošanu veicies kolēģiem un skolēniem citās skolās. Ārkārtīgi noderīga un iedvesmojoša pieredze.*
- *Mani ieteikumi kolēģiem, kuri darīs ko līdzīgu – pirms radošā procesa uzdot skolēniem mājas darbu – profesionāļu veidotu interviju lasīšanu un analīzi. Skolēniem svarīgi arī izvēlēties savām interesēm vai nākotnes plāniem atbilstošu intervējamo personu. Teorētiskajās nodarbībās noteikti jāiekļauj spilgti piemēri – interesanti interviju jautājumi, citāti no rakstiem. Vēlams labākās intervijas, rakstus publicēt – tā skolēniem ir balva un gandarījums par paveikto.*

Fragmenti no skolēnu veidotajiem rakstiem un intervijām

(ar pilna apjoma rakstiem un intervijām iespējams iepazīties,
sazinoties ar darbu autoriem)

Intervija ar dzejnieci, grāmatu redaktori, bērnu literatūras autori un izdevēju Inesi Zanderi par dzeju, lasīšanu

Darba autors Špoģu vidusskolas 9.b. klases skolnieks Vladislavs Grebežs

Konsultante skolotāja Valentīna Ivanova

Intervija notikusi 2022.gada 8.septembrī Jasmuižā

Vladislavs - Mūsu skolā norisinās Dzejas dienu pasākumi: mēs lasām dzeju, veicam radošus uzdevumus, un dažās klasēs, it īpaši jaunākajās, skolēni uzsāk mācību gadu ar Jūsu dzeju. Savukārt mēs esam veikuši aptauju 8.-12. klasē un apkopojusi jautājumus, kurus viņi vēlētos Jums uzdot. Domāju, viņiem būs interesanti uzzināt Jūsu atbildes. Šogad Dzejas dienu moto ir "Dzeja vieno". Un kā Jums šķiet, kāda ir tā galvenā auditorija, kuru vieno Jūsu dzeja?

I. Zandere – Nu to es faktiski jau varu skaidri pateikt, ka dzeja vieno bērnus un pieaugušos. Un tas ir ārkārtīgi normāli, jo dzīvē - gan ģimenē, gan skolā –pieaugušie un bērni vienmēr ir kopā. Un tāpēc tā nodalīšana – kaut kas ir tikai bērniem, kaut kas ir tikai pieaugušajiem – man liekas nepareiza, jo mums dzīvē viss notiek kopīgi. Un tie bērni ir ļoti, ļoti dažādi. Un viņu spēja literatūru lasīt nu ļoti atšķiras! Es, piemēram, pati esmu iemācījusies lasīt četru gadu vecumā, bet ne jau kāds speciāli mācīja. Vienkārši kaut kā sanāca, jā. Bet godīgi jums atzišos: varbūt jūs uzskatīsiet, ka esmu fantazētāja, bet tā tas nav - es izlasīju "Lāčplēsi", kad man vēl nebija pieci gadi. Bet ne jau kaut kādu anotāciju, bet "Lāčplēsi" kā tādu! Visu lielo, biezo eposu! Jo viņš ir pasaka savā būtībā, vai ne? Tā ir pasaka. Un otra lieta ir tāda, ka tehniski, ja bērns ir iemācījies lasīt un prot salikt burtus kopā, viņš var izlasīt jebkuru tekstu. Un to "Lāčplēsi" es izvēlējos lasīt vienkārši tāpēc, ka maniem vecākiem tās biežās grāmatas bija saliktas tādā atsevišķā kaudzē. Un tur, tajās biežajās grāmatās, es izvelku šo - un kādas tur ilustrācijas! Tās bija Ģirta Vilka ilustrācijas, piecdesmit otrā gada izdevums. Tas Lāčplēsis! Un tur bija zīdīpārs uz tām bildēm! Es tiešām eposu uztvēru kā pasaku. Bet tā ka Pumpurs lietoja klasisko pantmēru, saproti, liekot tos vārdus kopā, es sajūtu to mūziku. Ka tās garās rindas šūpo tā kā viņi, patiešām šūpo kā Daugavas viņi. Un tas kaut kādā veidā pievērta manu uzmanību dzejai, jo tik nenormālā agrumā izlasīt "Lāčplēsi"- viņš ir vienkārši nospiedumu atstājis manā galvā! Citi teiks, ka bērni vispār to nevar saprast. Bet tā jau nav. Saproti, katram savā līmenī, bet kaut kāds nospiedums paliek visai dzīvei. Kaut ko saproti vēlāk, tas sakrājas galvā, tāpēc man liekas, ka ir arī normāli, ka bērni lasa grāmatas, kas tā kā nav domātas bērniem. Un ir arī normāli, ka pieaugušajiem patīk bērniem domātā literatūra, jo bērnu literatūra arī pieaugušajiem labi der. Nu jā. Tā tas ir, ka dzeja vieno - vieno paaudzes.

Vladislavs – Saskaitot Jūsu darbus, mēs secinājām, ka Jūs vairāk rakstāt bērniem nekā pieaugušajiem, jo 35 pret 5 – tā ir liela proporcija. Kāpēc tieši bērniem vairāk?

I. Zandere. - Es nezinu. Dzejoļi nav jāpiesēžas un jāraksta no – līdz grāmatas beigām. Viņi krājas kaut kādā ilgākā laikā. Tad sāc just, kas tur veidojas. Pieliec vēl kaut ko klāt, noņem kaut ko nost, kamēr izveidojas tas krājums. Savukārt prozas grāmatas bērniem, piemēram, pasaciņas, arī nav tik apjomīgas. Nu tā kaut kā sakrājas. Un man nav tāda speciālā nolūka vairāk bērniem sakrāt. Pieaugušajiem sanāk kaut kā lēnāk. Vēl ir tas, ka bērniem daudzi raksta, kaut arī starp bērnu rakstniekiem vesela virkne tādu, kam nemaz nav bērnu. Jā. Piemēram, Māra Cielēna vai Juris Zvirgzdiņš, kas ir brīnišķīgi rakstnieki bērniem, bet viņiem, acīmredzot, ir tāda dialoga forma ar bērniem. Bet man sākās dzejoļu rakstīšana tad, kad man piedzima bērni. Es biju ļoti jauna – man bija 19 gadi, kad man piedzima dēls. Visi mājās, visa vecākā paaudze - visi labāk par mani zināja, kā vispār vajag visu darīt ar bērniem. Mani kritizēja priekšā un pakaļā: nemācēju bērniem kārtību iemācīt, neko, neko, neko. Ka es esmu vispār nederīga dzejniece, nekam nederīga māte un tā tālāk.. Bet, kad es sāku sacerēt pantiņus, es sapratu, ka ir viena lieta, ko es varu ar saviem bērniem darīt labāk nekā jebkurš, jo viņiem ļoti patika tā dzeja. Un tā spēle ar to mazo bērnu, tā saspēle, kad tu viņam tos pantiņus saceri un skaiti viņam, un spēlēties ar viņu – es vienkārši biju absolūtā kaifā! Es neko nevarēju tur darīt! Tas mani ļoti iedvesmoja. Tad es vienu neilgu, bet ļoti zīmīgu laiku biju bērnu avīzes redaktore. Bija “Pionieris” vēl toreiz. Bet manā drošajā vadībā viņš tika pēc tam pārdēvēts par “Latvijas Bērnu Avīzi” – saīsināti “LaBA”. Es piedzīvoju “Pionieri” tieši to posmu, kad, vārdu sakot, mēs sākām mēģināt caur to avīzīti aizlāpīt baltos laukumus Latvijas vēsturē un sacīt bērniem par tādām lietām, par ko toreiz skolā nestāstīja. Pirmais raksts Latvijas presē par Latvijas karoga vēsturi, ko sarakstīja ne vairāk, ne mazāk ka Jānis Stradiņš, bija publicēts “Pionierī”. Un pluss: tur jau Jānis Baltvilks pirms manis nodibināja brīnišķīgu tradīciju – viņš daudz stāstīja par mazo tautu literatūru, tostarp ļoti daudz par lietuviešu literatūru. Tur bija raksti bērniem, tulkojumi. Tas viss vilka mani uz to pusi, ka mani sāka bērnu literatūra tā vairāk saistīt. Un tad, kad Jānis Baltvilks nomira, nelaimes gadījumā gāja bojā, precīzāk izsakoties, viņš bija (arī Imants Ziedonis kādu laiku) tā kā tāds vienotājs un iedvesmotājs citiem, kā vajag strādāt bērnu literatūrā. Un tad, kad viņa nebija vairs, es sajūtu, ka es to varu, to tukšumu, to vietu aizpildīt. Un žurnālā “Rīgas Laikā”, kur es strādāju 15 gadus un kuru būtībā arī dibinājām kopā ar Uldi Tīronu, bija jau izauguši jauni filozofi un visādi citi gudri un patīkami jauni ļaudis, kas aizpildīs to žurnālu, un ka es likšu lielāku uzsvaru uz to bērnu literatūru, jo ne viss, kas bērnu literatūrā, grāmatniecībā notiek, patīk. Un man gribējās stimulēt un iedabūt iekšā tajā bērnu literatūrā talantīgus kolēģus. Es būtībā neesmu tikai pati izdevusi savas grāmatas, savus darbus, bet es visu laiku strādāju ar citiem autoriem. Nu jau 18 gadus, kopš ir izdevniecība “Liels un Mazs”, jā? Un es esmu ievilkusi bērnu literatūrā Kārli Vērdiņu, Ingu Gaili, Pēteri Bankovski un citus - nesākšu visus uzskaitīt, un es eju viņiem virsū kā tāds.. Vārdu sakot, ja tu esi tāds talants, tad, lūdzu, bērniem arī! Tu pats nezini vēl, ka vari bērniem arī. Un tā mēs kuplinām savu pulku. Uzskatu - es tā savu misiju pildu. Un tad mana meita “Pioniera” laikā palīdzēja braukāt pa bērnu namiem un dalīt bērniem grāmatas, kuras mēs bijām savākuši.. Un mana Alīsiņa izauga liela un saka pēkšņi: “Atvērsim savu grāmatu

izdevniecību!”. Nu viņa ir tā direktore, kas to visu velk. Lūk, bērnu literatūras darba rezultāts! Nu tā es pamazām sāku vairāk pievērsties tieši bērnu literatūrai. Tā sanāca.

Intervija ar rakstnieci Luīzi Pastori

Darba autore Rīgas Purvciema vidusskolas 12. klases skolniece Polina Vinogradova
Darba konsultantes skolotājas Karīna Ščastnaja, Gita Pohevisa

- Kur Jūs meklējat iedvesmu?

Idejas stāstu sižetiem, tēlus, veidu, kā tie runā, uzvedas, domā – to visu es noskatu dzīvē. Mani iedvesmo interesanti, “nepareizi” cilvēki, kā arī pastaigas dažādās pilsētās - pastaigu laikā nekaitrīgi vēroju svešu cilvēku pagalmus un mājokļus. Patiesībā es daudz nedomāju, kur ņemt idejas stāstiem, tās pašas atnāk. Svarīgāk ir, lai atrastos laiks tās pierakstīt un pēc tam sistemātiski rakstīt.

- Kā šis laiks, kad cilvēki ir bijuši noslēgti, izolēti cits no cita, ietekmēja rakstnieka dzīvi?

Pirmkārt, rakstniekam ir vajadzīgi ārējie impulsi – gan klātienē tikšanās ar cilvēkiem, lai tos vērotu un sajustu un iekšēji “pierakstītu”, gan kultūras pasākumi, jo teātris, mākslas izstādes, grāmatu atklāšanas, diskusijas, ballītes – tas viss ir svarīgi, lai taptu kas jauns un svaigs. Cilvēks nav vientuļa sala. Tas nozīmē, ka no sevis mūžīgas “slaukšanas” nekas jauns nevar rasties, ir vajadzīga ideju apmaiņa, kas šajos apstākļos nav iespējama, un tas, manuprāt, traucē rakstnieka darbam, lai gan mēs sevi mēdzam dēvēt par introvertiem un vienpašiem. Es tomēr nedomāju, ka šie apstākļi nāk par labu literārajām kvalitātēm.

- Kā šis laiks ietekmēja Jūsu dzīvi?

Manu dzīvi ietekmēja manu pirmsskolas vecuma bērnu nespēja pilnvērtīgi apmeklēt bērnudārzu. Mazi bērni prasa simtprocentīgu uzmanību, tāpēc laikā, kad bērni atkal nedrīkst apmeklēt dārziņu karantīnas dēļ, es nevaru parakstīt. Reizēm tas velkas divas, trīs nedēļas, kuru laikā jau esmu aizmirsusi, par ko un ko vispār gribēju uzrakstīt.

Intervija ar pirts meistari Dzintru Abaroni

Darba autore Špoģu vidusskolas 9. klases skolniece Ksenija Jefimova
Konsultante skolotāja Antra Dombrovska

Ksenija

Mūsdienās daudzi no laukiem dodas uz pilsētu. Jūs esat teikusi, ka laukos dzīve ir laba un to nekad nemainītu pret dzīvi pilsētā.

Dz. Abarone

Laukos dzīve ir laba, bet sarežģītāka nekā pilsētā. Visām lietām pašam jāpieliek rokas, taču var baudīt brīvību, klusumu, dabas pieskārienus. Pilsētniekam reti izdodas basām kājām stāvēt zālītē un raudzīties dabas rakstos. Dodoties uz pirtiņu, dabas

pieskārienus var izbaudīt maksimāli. Arī laukos ir daudz iespēju, tās tikai jāierauga, jāsaprot, ko es varu darīt, ko man patīk darīt, kas ir manas stiprās puses. Mazais uzņēmējs var noturēties, ja dara to, kas ļoti, ļoti patīk. Līdz ar to, kad esi sapratis, ko vēlies, savāc pļavas augus, izžāvē, izveido augu paklājiņus, pagatavo augu tējas, sasien slotiņas, piedāvā cilvēkiem. Pieliekot meistara stāstu un attieksmi, iegūstam produktu, kurš pieprasīts un nav nopērkams veikala plauktā, bet rada labsajūtu un dabas augu pieskārienu. Cilvēki ir noguruši būt telpās, parādījusies piesardzība no lielām ļaužu masām, tāpēc lauki sāk raisīt interesi.

Ksenija

Kas nepieciešams, lai sagatavotos “dabas pieskārieniem”, atbilde ieskanējās iepriekšējā jautājumā. Jums pie pirtiņas ir interesants dārzs, kurā redzam augus, kurus parasti dārzos neaudzējam. Pastāstiet par to!

Dz. Abarone

Jā, daudzas lietas es ievācu mežmalās, purvos, pļavās. Bet ir augi, kas vairs nav sastopami tuvākajā apkārtnē, bet ir ļoti nozīmīgi. Agrāk pie pirtiņas katram latvietim bija dārziņš, kur auga dievkociņš, lupstājs, vībotne, vērmele, pelašķis. Arī es veidoju ap pirtiņu savdabīgu vidi.

Ksenija

Kāda ir veiksmīgas uzņēmējdarbības atslēga?

Dz. Abarone

Manā izpratnē, tas, ko tu dari, ļoti patīk, esi gatavs ieguldīt savā izglītībā. Esmu pašnodarbinātā, tāpēc esmu gan priekšniece, gan darbiniece, gan viss pārējais. Pamatā ir nepārtraukta mācīšanās, sevis pilnveidošana, attieksme pret to, ko tu dari, attieksme pret cilvēku, ar kuru tu strādā. Svarīgi ielikt cilvēku kā pirmo, materiālais ieguvums ir patīkams fons. Pirtnieka darbs ir ļoti smags, katrā profesijā ir sava garoza. Nav tā, ka ir doma pelnīt lielu naudu un nav patikas pret darbu. Tad būs izdegšana dažu gadu laikā un ieslēgsies - es tikai pelnu.

Ksenija

Ko jūs gribētu novēlēt skolas jauniešiem, kas atrodas izvēles priekšā?

Dz. Abarone

Iespējas Latvijā ir milzīgas, arī profesijas izvēlē, tikai jāsaprot, ko es vēlos darīt, uz kādas bāzes būvēt savu nākotni. Ne vienmēr uzreiz jāsāk ar augstāko izglītību, sākuma starts var būt amatnieka prasmju apguve, ideju meklējumi, to īstenošana līdz gala rezultātam. Aicinu ikvienā jomā un procesā domāt par pievienoto vērtību. Svarīgi ir atrast savu nišu, ieguldīt izglītībā, jo jebkura izglītība ir vērtība. Tāpēc, mūžu dzīvo, mūžu mācies, lai pilnveidotu esošās zināšanas, prasmes un kompetences.

Intervija ar Aleksandru Aršanicu, ķīmijas zinātņu doktoru, Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas Institūta speciālistu

Darba autors Rīgas Purvciema vidusskolas skolnieks Timofejs Kokšarovs
Darba konsultantes skolotājas Karīna Ščastnaja, Gita Pohevica

- Ko Jums nozīmē zinātne un kādas asociācijas rodas ar šo vārdu?

Es uztveru zinātnei kā zināšanas. Zinātne ir zināšanas par procesiem, tie varētu būt globāli vai ne tik globāli, piemēram, kad cilvēks risina kādu ļoti mazu uzdevumu, bet jebkurā gadījumā rezultātā jābūt šo aprakstīto procesu kvantitatīvai savstarpējās attiecības izteiksmei, ja mēs runājam par dabas zinātnēm. Tātad tām jābūt attēlotām kādās kvantitatīvās savstarpējās attiecībās starp tiem procesu aprakstiem, ko tu pēti. Turklāt es saku, ka tām nav obligāti jābūt globālām, jo mēdz būt arī ļoti mazi uzdevumi, bet katrā gadījumā ļoti svarīga ir objektivitāte, precizitāte un pētāmo procesu matemātiskais apraksts. "Zinātne sākas tur, kur sākas mērīšana," tā bija teicis Mendeļevs. Tas attiecas arī uz mūsu darbu.

- Vai piekrītat tam, ka zinātnei un mākslai ir viens un tas pats mērķis – uzlabot pasauli?

(Domā) Teiksim, ka šajā ziņā tā ir. Bet, manuprāt, tās ir dažādas darbības sfēras un tām ir vairākas atšķirības. Zinātne, manuprāt, ir daudz pragmatiskāka kā māksla, jo māksla ietekmē cilvēka emocionālo sfēru, kur nav konkrētu kvantitatīvu kritēriju. Citreiz cilvēkam var kas patikt un viņš pat nevarēs pateikt kāpēc, bet tanī pat laikā viņš izjūt tādu sajūtu kokteili, ko bieži mēdz būt ļoti grūti izskaidrot. Tur nav stingrs kvantitatīvs apraksts, kā piemēram, zinātnē.

- Bet zinātne var arī izraisīt sajūsmu, tāpat kā māksla.

Nē, atkal saku, ka zinātnei un mākslu nedrīkst jaukt, tie ir dažādi cilvēka darbības veidi! Zinātne ir daudz pragmatiskāka. Zinātne var izraisīt sajūsmu tāpat kā (aizdomājas) jebkurš cits atklājums, piemēram, kad Ņūtonam uz galvas uzkrita ābols, viņš iespējams sajuta sajūsmu, kad bija sapratis, kāpēc tas notika, bet vairumā gadījumu tas ir rūpīgs darbs un diezgan praktisks pēc savas būtības.

- Ko Jūs ieteiktu skolēniem, kuri plāno kļūt par zinātniekiem vai citā veidā darīt pasauli labāku?

Es teiktu, ka dzīvē ir jānodarbojas ar savu sirds darbu. Tas ir obligāts priekšnoteikums. Jo tieši tad viņa labā ietekme uz pasauli būs daudz būtiskāka nekā tajā gadījumā, kad cilvēks izpilda rutīnas darbu, bet neizjūt nekādu emocionālu prieku, kam darbs vienkārši nepatīk. Darbam jābūt patīkamam, bet tam nav obligāti jābūt zinātnei. Ir daudz svarīgu lietu izņemot zinātnei. Ir tādi darbības veidi, kas uzlabo mūsu dzīvi. Zinātne – ir viena no jomām, noteikti svarīga, bet viena no daudzām un tās uzdevums ir izziņāšana. Dot zināšanas sabiedrībai, lai tā varētu tālāk izmantot.

Intervija ar Špoģu vidusskolas absolventu Sandi Promu

Darba autore Špoģu vidusskolas skolniece Madara Suveizda

Darba konsultante skolotāja Aloīda Suveizda

Madara - Lai gan jūsu dzīve šobrīd ir saistīta ar Rēzekni, bieži esat manīts arī Višķu pagasta pasākumos. Kas vēl joprojām saista ar dzimtajām vietām un liek uz šejieni atgriezties?

Sandis - Lai cik es šobrīd esmu rēzeknietis, man ir cieša saikne ar Višķu pagastu. Ne tikai tāpēc, ka te dzīvo mani vecāki, un es šad tad parādos, atbraucu ciemos, bet man Višķu pagastā ir biedrība "Lauku studija." Mēs apskatām pasākumus un nodarbojamies ar tehniskiem nodrošinājumiem jebkuram pasākumam. Tā kā biedrība bāzējas šeit, Višķu pagastā, tad uz pasākumiem jābrauc, un mēs te arī strādājam. Mūsu "Lauku studijā," starp citu, strādā arī Špoģu vidusskolas absolventi. Te arī ir tas punktiņš, kas mani šeit ir, un kuru es nemaz negribu atstāt. Apskaņošana un mūzika man ir ļoti liela sirdslieta, un biedrība tika izveidota un turpina savu darbību hobijs līmenī, bet sakarā ar to, ka ir piesaistīts finansējums, mēs arī nopietni strādājam. Tā ir lieta, kas mani šeit patur, un man ir prieks, ka varu biežāk atbraukt uz mājām.

Madara – Sandi, kāpēc par savu studiju un dzīves vietu esat izvēlēties Rēzekni?

Sandis - Uz šo jautājumu esmu jau atbildējis vairākas reizes. Pēc skolas beigšanas es saņēmu dažas nicinošas replikas: Sandi, kāda Rēzekne, tev taču jādodas strādāt uz Stradiņiem! Bet es esmu dzīvojis neilgu laiku Rīgā. Īstenībā man lielās pilsētas vienkārši fiziski nepatīk! Rēzekne ir Latgale, bet esmu diezgan liels ne tikai Latvijas, bet Latgales patriots. Es nemaz nenožēloju, ka aizgāju un Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmiju. Ar izglītības līmeni tur viss ir labākajā kārtībā, un viss atkarīgs no tevis paša, no tā, ko tu gribi sasniegt, jo diplomu vairāk vai mazāk visur ir vienādi. Tātad, Rēzekne tāpēc, ka, pirmkārt, tā ir Latgale, tur viss vairāk vai mazāk notiek latgaliešu valodā, un tas man ļoti patīk. Pie mums šeit, Višķos, ar latgaliešu valodu viss ir kārtībā, bet jo tuvāk Daugavpilij, jo latgaliešu valodu dzird arvien mazāk. Otrkārt, Rēzeknē visi runā latgaliski, un es jutos savā vidē, kā mājās. Pabeidzot augstskolu, man tomēr ir pārdomas par to, ko es tālāk darīšu, pagaidām esmu pa Rēzekni, vēl gadu, kamēr pabeigšu maģistrus, tad nezinu, jo ir arī piedāvājumi strādāt Rīgā labās vietās, bet tas pagaidām ir nākotnes jautājums.

Madara - Ko Jūs novēlētu vai ieteiktu no savas pieredzes Špoģu vidusskolas skolēniem?

Sandis – Pirmkārt, es viņiem novēlētu mācīties, mācīties un vēlreiz mācīties, jo pārsvarā viss, ko mēs iemācāmies skolā (lai cik liekas nenerīgs skolas gados), noteikti kādā brīdī var noderēt. Lielākoties visas zināšanas, iemaņas, ko mēs iegūstam skolā, ir pamats, lai uzsāktu tālāko studiju dzīvi, tālāko dzīvi profesionālajā darbībā. Otrkārt, jebkas, ko mēs darām dzīvē, tā ir pieredze, tāpēc es iesaku izbaudīt šos skolas gadus, jo tie man liekas vieni no visinteresantākajiem, protams arī studiju gadi. Tomēr skolas laiks ir labākais, kad tu esi savās mājās, vēl nevajag īsti strādāt, vari atpūsties, mācīties, satikties ar draugiem. Tāpēc iesaku jums izbaudīt un mācīties!

Intervija ar vēstures skolotāju Kristu Kristiānu Kristapsoni

Darba autori Babītes vidusskolas 10.klases skolēni Katrīna Rubene, Paula Valkere, Nikola Ornicāne, Rēzija Galiņa, Daniils Potrivailo

Jautājums: Kas Jūs pamudināja kļūt par vēsturnieci?

Atbilde: Patiesībā es esmu viens no tiem retajiem cilvēkiem, kurš lēmumu par savu nākotni pieņēma ļoti ātri, bija 9.klase, kad es piedalījos valsts vēstures olimpiādē un

ieguvu otro vietu, un tad es sapratu, ka šis ir tas, kas man padodas. Un tad, saistībā ar vairākiem pasākumiem, man radās iespēja vēl vairāk izzināt vēsturi. Un tad es nolēmu, ka man jāpamēģina zinātniskā karjera vēsturē.

Jautājums: Kādas ir Jūsu brīvā laika nodarbes?

Atbilde: Man tiešām viena no mīļākajām aktivitātēm ir došanās pārgājienos. Vēl es daudz lasu un man patīk skatīties seriālus. Darbojos arī ļoti daudzās, dažādās organizācijās. Man patīk organizēt pasākumus brīvajā laikā un rakstīt projektus Kultūras mākslas centrā "Nātre". Vēl es nodarbojos ar dzīvnieku aizsardzības jautājuma popularizēšanu, darbojos dzīvnieku brīvībā un kustībā "*Riga animal save*". Sestdienās es rīkoju pasākumus bērniem ar īpašām vajadzībām, kur bērni un jaunieši ar īpašām vajadzībām var pavadīt laiku ārpus mājām un braukt ekskursijās. Šobrīd gan es uzskatu, ka mans brīvais laiks ir arī studijas, jo es uzsāku vēl vienas maģistra studijas - studijas vēsturē.

Jautājums: Kas Jūs pamudināja kļūt par skolotāju?

Atbilde: Man īstenība iekšēji vienmēr bija tāds sapnis, ka es gribētu vismaz kaut kad pastrādāt skolā, jo es biju vadījusi lekcijas par brīvprātīgo darbu un man tas šķita ļoti forši. Bet man tādi ir bijuši vairāki sapņi, man bija sapnis par radio un tad es arī strādāju radio. Un tad man bija tas sapnis par skolu, un tad es tagad esmu skolā. Un man liekas, ka tas ir tas, kas ir realizējies. Tas varētu būt arī liktenis nedaudz. Un pagaidām es vēl esmu dzīvespriecīga skolotāja, tāpēc es domāju, ka man vēl šeit ir jāpaliek.

Jautājums: Kādus plusus un mīnus Jūs saskatāt būdama skolotāja?

Atbilde: Sāksim ar lielākajiem plusiem. Lielākie plusi ir – visi jaunieši. Man ļoti patīk, ka es varu katru dienu strādāt ar personībām, tas ir ļoti interesanti. Vēl man ļoti patīk tieši tas, ka es varu radīt interesi par vēsturi vai par kaut kādiem sociāliem procesiem. Un, protams, arī tas, ka mēs varam parunāt, varam kopā kļūt par labākiem cilvēkiem. Tas ir lielais pluss par skolu. Mīnusi ir tieši darba apjoms, jo man katrs rīts sākas 5:10 un tad sanāk ļoti gara diena.

Intervija ar uzņēmuma "Jānis Roze" īpašnieci Ināru Beļinkaju

Darba autore Tukuma 2.vidusskolas skolniece Aleksa Laura Kļaviņa

Darba konsultante skolotāja Sanda Eglīte

A.L. Kļaviņa. Kā jūs kļūvāt par uzņēmēju un grāmatu apgāda īpašnieci?

I.Beļinkaja. Viss notika likumsakarīgi. Man vienmēr ir gribējies darīt kaut ko vairāk, nekā vienkārši sakārtot noliktavu, plauktus, vai runāties ar cilvēkiem. Man ir gribējies skatīties apkārt un domāt, kā to var izdarīt labāk, interesantāk. Sākās neatkarība un man radās iespējas, arī pateicoties tāpēc, ka man ir valodu zināšanas. Sāku braukt uz dažādiem ārzemju grāmatu tirgotāju pasākumiem. Izveidojās starptautiska organizācija "*International books sellers federation*", mani arī tajā uzaicināja. Likos

viņiem interesanta, tādēļ, ka varēju pastāstīt, kā viss notika Padomju Savienībā, kāda bija cenzūra. Biju šīs organizācijas valdes priekšsēdētāja vietniece trīs gadus. Es biju pirmā no tā saucamā padomju bloka, kas ieņēma šo amatu.

A.L.Kļaviņa. Kāds ir jūsu ieteikums jaunaajiem uzņēmējiem, kas vēl tikai prāto par karjeru uzņēmējdarbībā?

I.Beļinkaja. Ja tu tiešām vēlies būt uzņēmējs, tev jābūt gatavam likt tajā iekšā savu sirdi, savu labklājību, savu laiku. Lielā mērā tev tajā visā ir jādzīvo. Tu nevari cerēt, ka, ja tev ir nauda, tu ieliksi uzņēmumā naudu, un tad uzņēmums pats strādās un viss ies gludi. Nē, ja pats tur nebūsi, ja nezināsi visu no apakšas līdz augšai, nekas neizdosies.

Intervija ar E.Glika Alūksnes Valsts ģimnāzijas absolventu Rūdolfu Ziņģi

Darba autore E.Glika Alūksnes Valsts ģimnāzijas 12.klases skolniece Sonora Ludeka

S.Ludeka. Kādas ir jūsu spilgtākās atmiņas no skolas?

R.Ziņģis. Jāizmanto visas iespējas, ko skola sniedz. Visas ārpus stundu aktivitātes. Man ļoti palīdzēja darbošanās skolēnu domē – ministru kabinetā.

S.Ludeka. Kāda bija jūsu studiju un darba dzīve pēc ģimnāzijas absolvēšanas?

R.Ziņģis. Pabeidzu biznesa vadības programmu Vidzemes Augstskolā. Studiju laikā izgāju četras prakses – kokapstrādes uzņēmumā, komunikāciju aģentūrā, Alūksnes novada pašvaldībā. Šobrīd strādāju loģistikas uzņēmumā par projektu vadītāju.

S.Ludeka. Ko jūs novēlētu ģimnāzistiem?

R.Ziņģis. Esmu lepns par vietu, no kuras nāku, par Alūksnes novadu, pilsētu, Alsviķu pagastu. Ģimnāzistiem novēlu nebaidīties no izaicinājumiem, izmantot skolas sniegtās iespējas un atrast dzīves aicinājumu!

Raksts par Olaines novada Jauniešu dienu 2022. gada 29. oktobris

Darba autore Margarita Bardova, Olaines 2.vidusskolas 11.klases skolniece

Darba konsultante skolotāja Jeļena Bučinska

27. augustā Olaines Mežaparkā notika pasākums “Jauniešu diena 2022”, kura dalībniekiem bija iespēja iesaistīties dažādās aktivitātēs un radošajās darbnīcās, kā arī vadīt tās, bet vakarā apmeklēt grupas “Citi zēni” koncertu.

“Jauniešu dienas 2022” aktivitātes notika visas dienas garumā. Šis pasākums bija lielā mēroga svētki un kā dalībnieki tika iesaistīti ne tikai bērni un jaunieši, bet arī viņu vecāki. Vakara pusē estrādē īstenojās fantastisks koncerts, kur galvenās zvaigznes bija grupa “Citi Zēni”, kas piesaistīja arī viesus no citām pilsētām. Visas aktivitātes bija bez maksas.

Pasākumā organizēšanā bija iesaistīti 20 brīvprātīgie jaunieši. Viņi reģistrēja dalībniekus un vadīja darbnīcas.

Pasākuma galvenā ideja ir dot jauniešiem iespēju izbaudīt vasaras pēdējās dienas, lai spēka pilniem uzsāktu jauno mācību gadu. Kā arī iedvesmot sadarbībai un radošai izpausmei. Ap 20 brīvprātīgo jauniešu bija iesaistīti arī “Jauniešu dienas 2022” organizēšanā.

Paši brīvprātīgie vērtē šādu pieredzi pozitīvi. “Tieši mazie darbiņi ir tie, kas rāda lielisku gala rezultātu,” saka Renāte, Olaines jauniešu domes pārstāve.

Pasākumu organizēja Olaines pašvaldība sadarbībā ar Olaines jauniešu domi un Olaines sporta centru.

Raksts par Skolotāju dienu Ilūkstes Raiņa ģimnāzijā

Darba autore Zoe Perkins Ilūkstes Raiņa ģimnāzijas 12.klases skolniece

Every year, on the first Sunday of October, we celebrate Teacher's Day. This year, our school held the event on Friday, September 30th. Class arranged the program for Teacher's Day, and when the teacher's arrived at school they were greeted with a colorful carpet of fall leaves. On their way towards a celebratory treat, the teacher's walked the red carpet as each class presented bouquets that they had made for Teacher's Day. Teachers were also able to take pictures by the photo wall. Our class, class 12, greeted the teachers with tuneful songs, warm congratulations and tasty treats.

While teachers sat back and enjoyed the banquet prepared by the 12th class, the 12th grade students went on to lead lessons for the other classes. It is a tradition at IRV for the senior class to teach the younger ones. Students divided into pairs and groups, and chose one subject to teach the other students. The official part ended after the third lesson.

Our reviews

History and social studies teacher:

I was pleasantly surprised about how our student's congratulations and tasty cake.

12th class student:

I liked that students that we taught were obedient. I was able to revise knowledge about science.

Our quotes

Being a teacher is a little more than just a job, it is a huge responsibility entrusted to you, it is creativity that must not run out even for a moment, it is a passion that does not count for year, it is the warmth of the heart, which should be enough not only for the family, but for a whole class.